

VERSLAG SUBCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN

13 november 2017 van 18.00–19.30 uur (Stadhuis Perskamer)

Subcommissie: Peter van Corler (voorzitter), Bas Meijer, Dimitri Gilissen, Erwin Derks en Joost Gerrits (commissiegriffier)

Overige deelnemers: Frank Halsema (concernmanager Financiën en Control), Katie Zwetsloot (manager audit), Rob Bouman (BDO), Eelke-Jan Jongsma (BDO), Gerth Molenaar (Secretaris Rekenkamer), John Samsen (BCS), Jan van Veen (financiën), Ed de Haan (BCS)

Afgemeld: Michel Eggermont

Niet aanwezig: Reinhild Freytag, Cees Bos

1a. Opening en mededelingen

De voorzitter deelt mee dat de verslaglegging van de vergadering van de subcommissie voortaan wordt verzorgd door Rosenbaum Select, een Utrechts notuleerbureau.

1b. Vaststellen agenda

Geen bijzonderheden; de agenda wordt vastgesteld zoals opgegeven.

2a. Verslag van 28-08-2017 (bijlage 2a)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

2b. Verslag van het delegatieoverleg van 26-06-2017 (bijlage 2b, geheim)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

2c. Verslag van 02-10-2017 (bijlage 2c)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

2d. Verslag van 02-10-2017, geheim (bijlage 2d, geheim)

In de vorige vergadering werd geconstateerd dat het vertrouwelijke deel van het verslag onderdeel was van het openbare verslag. Er moet nog aan worden toegevoegd dat het betreffende stuk openbaar is gemaakt. Overigens akkoord.

3. Ingekomen en verzonden stukken

De stukken komen aan de orde bij de betreffende agendapunten.

4. Concept managementletter accountant 2017 en reactie van het college daarop

Tijdens het voorafgaande delegatieoverleg werd het controleproces doorgesproken. De accountant heeft toegelicht waarom er tot in detail op procesniveau werd geadviseerd: om meer inzicht te geven in het verloop van de processen en de bijbehorende controlemaatregelen. Dit zorgde voor enige vertraging in de aflevering; desalniettemin werd er geleverd conform afspraken.

Dhr. Bouman licht toe dat de accountant bij de controle in het bijzonder naar de inrichting van processen heeft gekeken. Belangrijke bevinding: beheer autorisatie systemen – dit blijkt uit het dashboard. De accountant toetst de systemen, teneinde te kunnen vaststellen dat autorisaties voldoende zijn afgedekt. Er zijn nog enkele testen en steekproeven achteraf nodig, aldus dhr. Bouman. Er is in de interne controle de afgelopen jaren het een en ander veranderd; er zijn nieuwe medewerkers gekomen, dus verbetering is zeker mogelijk.

Naar aanleiding van de toelichting op het dashboard wordt opgemerkt dat de ontwikkeling testproductie van 'toereikend' naar 'ontoereikend' is verschoven. Wat betekent dat? Mogelijk is dit de vorige keer niet expliciet beoordeeld, veronderstelt de accountant (zie blz. 23, 'niet specifiek beoordeeld'). De commissie vraagt zich af of er nu sprake is van een verbetering of niet. Volgens dhr. Bouman is het niveau gelijk gebleven. De verwachtingen inzake autorisatiebeheer lijken nog niet helemaal overeen te komen. Als het autorisatiebeheer niet gedurende het hele jaar gefunctioneerd heeft, kan de accountant daar niet op steunen.

In het vooroverleg is van gedachten gewisseld over de *soft controls* in de organisatie. Dhr. Bouman licht toe dat de focus van de accountant ligt op de documentatie. Hem is gebleken dat de organisatie wel handelt als er afwijkingen zijn tussen opeenvolgende bestuursrapportages, maar dat je dat niet precies terug kunt zien in de rapporten. De accountant baseert zijn oordeel immers op de *hard controls*. Hij erkent dat het lastig voor de raad is om daar zicht en grip op te krijgen.

Bij wijze van voorbeeld legt dhr. Halsema uit hoe processen in het sociaal domein verlopen. Hij betoogt dat het niet per definitie betekent dat de zaken onder controle zijn als alles op basis van hard controls zijn ingeregeld. Dhr. Gilissen merkt op dat je dan wél van tevoren moet afspreken waar je op gaat letten. Partijen kunnen best met afvinklijstjes werken, als in kwartaalgesprekken ook maar op indicatoren en gewenste uitkomsten wordt gestuurd. Dhr. Bouman stelt dat er niet is gezegd dat er onvoldoende hard controls zijn – de contracten zijn er. De vraag is echter: welke zekerheid geven die? Anderzijds – soft controls zoals leiderschap en interne communicatie zijn wel te meten, maar die geven geen harde zekerheid in audits. Er moet naar zijn mening een aansluiting zijn tussen de financiële administratie en de bestuursrapportage. Een belangrijk aandachtspunt voor de volgende subcommissie, vinden de aanwezigen.

Dhr. Derks pleit voor meer onderbouwing van de fenomenen soft en hard controls, en de balans daarin. Meer hard controls inbouwen lijkt hem de oplossing niet. Dhr. Meijer vult aan dat de raad als geheel hier ook iets van mag vinden. En wat wil de subcommissie zelf er verder mee?

Vervolg behandeling managementletter: rode draad daarin is het steunen op de interne controle – dat duikt steeds op. Dhr. Meijer vraagt of het klopt dat de Sizaregeling in 2016 niet is gecontroleerd. Volgens dhr. Bouman is er toen gegevensgericht gecontroleerd. Er zijn

werkprogramma's per Sizaregeling; de gemeente Utrecht zou daar een interne procedure voor moeten hebben.

Zie 9, 10 en 11, Verhuur. Het valt dhr. Van Corler op dat daar nieuwe gegevens bij staan vermeld. Dat klopt, zegt dhr. Bouman, want er worden meer controlemaatregelen verwacht in de processen rondom bijvoorbeeld leegstandscontrole. De accountant had een intern beheersingsproces verwacht.

Zie 5.3, wachtwoordbeleid (IT-beheersing). Daar zijn aanvullende werkzaamheden opgenomen, met name vanwege autorisatiebeheer. Volgens dhr. Bouman is autorisatiebeheer iets anders; dat geeft aan wie welke bevoegdheden heeft in een systeem. Wachtwoordbeleid betreft de inlogprocedure. Het wachtwoordbeleid is op orde, het autorisatiebeheer (nog) niet.

Hoe moet de subcommissie het hoofdstuk Vooruitblik interpreteren? Er lijkt te staan dat ernaar wordt gestreefd om het controleproces beter te laten verlopen dan voorgaande jaren, maar er kan ook worden gelezen dat er nog het nodige moet gebeuren. Welke verwachting wordt hier uitgesproken? Dhr. Bouman verduidelijkt dat de accountant bij de interimcontrole heeft vastgesteld dat de eerste stappen gezet zijn. De actuele stand van zaken is weergegeven, inclusief wat er naar zijn mening nog moet gebeuren.

Zie bijlage a, bevinding 2, inkoopproces en aanbestedingsregels. Volgens dhr. Gilissen blijkt daaruit dat de gemeente Utrecht daar niet in uitblinkt. Zijn de beheersmaatregelen onvoldoende? Hierop wijst dhr. Jongsma erop dat hier al eerder naar is gevraagd; er is inmiddels een project opgezet dat moet leiden tot een goede inhaalslag, maar daar is wat meer tijd voor nodig. De ingrepen leiden pas in 2018 tot effecten, maar de accountant verwacht dat er bij de volgende controle al wel verbetering zichtbaar zal zijn.

Bij de reactie van het college wordt bevestigd dat er geen discrepantie is tussen de vermelding dat de audits risicogericht blijven en de toelichting van de accountant, die zich juist op meer procesgerichte audits richt.

Dhr. Meijer is ten slotte nog benieuwd bij welke interne beheersmaatregelen (niet zijnde procesbeschrijvingen) de organisatie tijdig een eigen waarneming moet doen. Een echte 'lerende organisatie' kan de accountantscontrole immers voor zijn. Mevr. Zwetsloot erkent dat de accountant niets nieuws te vertellen heeft als de organisatie goed *in control* is. Beter anticiperen is wel het streven in 2018.

Er wordt afgesproken dat de Commissie Mens & Samenleving wordt geïnformeerd via de conceptnotulen van het overleg van de subcommissie.

5. Derde Technische Wijziging 2017 (bijlagen 5a en 5b)

De lijst van mutaties wordt steeds langer, wordt gezegd. De behandelend ambtenaar legt uit dat dit komt doordat de amendementen zijn benoemd. De wijzigingsvoorstellen zijn aan de Peilstokken ontleend. De grootste wijzigingen betreffen onjuist of onvolledig geboekte bedragen. De zaken zijn wél onder controle; wat er (nog) niet goed loopt, is in beeld. Ingewikkeld zijn de dotaties aan de activareserve en de afschrijvingen, zie bijvoorbeeld mutatie 31.

Wat is de Tweede Begrotingsbrief? Er wordt uitgelegd dat dit een brief is die aan de organisatie is gericht – niet aan de raad. In de Tweede Begrotingsbrief worden zaken vermeld zoals loon- en prijscompensaties, en wat dat voor de organisatie betekent.

Zie mutatie 13: waarom wordt dat bedrag nu technisch gewijzigd? Het is in een raamovereenkomst tot en met 2022 opgenomen, dus het is (ruim van tevoren) bekend. Antwoord: waarschijnlijk wordt het jaarlijks toegekend, en niet in één keer voor meerdere jaren. Zie mutatie 26, € 70.000 naar de lasten veiligheid en € 70.000 uit de lasten veiligheid. In dit verband wordt gewezen op de subbeschrijving; er wordt wel degelijk geschoven met bedragen.

Zie blz. 11: daar staat een onjuist jaartal (nota Andere aanpak vastgesteld op 8 december 2017).

Er zijn verder geen vragen of opmerkingen over het voorstel.

6. Onderwerpen / aandachtspunten voor onderzoeken in jaarplannen Team Audit en Rekenkamer

Mevr. Zwetsloot licht toe dat er twee '213a' onderzoeken (doelmatigheid) worden gedaan. Daarnaast zijn er procesaudits in overleg met de businesscontrollers, en vernieuwingsprojecten. Suggesties zijn hier nog niet voor; de jaarplannen zijn nog niet klaar. n.b.: het jaar begint voor de Team Audit op 1 april in verband met afstemming op de accountantscontrole. De raad kan in februari 2018 een conceptplan verwachten, vaststelling volgt in mei.

Dhr. Gilissen pleit voor een onderzoek naar doelmatigheid participatietrajecten – in het bijzonder de doelmatigheid van investeringen. Dhr. Meijer noemt doeltreffendheid privacycharter Buurtteamorganisatie. De gemeente heeft met die organisatie afspraken gemaakt over hoe om te gaan met vertrouwelijke informatie; er is geen beeld van hoe het naleven van die afspraken geborgd is, en hoe dat in noodgevallen gaat. Verder wordt afgesproken dat de raadsleden in hun fracties nog naar suggesties vragen.

De Rekenkamer publiceert de komende tijd enkele afgeronde onderzoeken (Langer zelfstandig thuis wonen en het focusonderzoek Jongeren met een arbeidsbeperking). In september jl. sprak de Rekenkamer met raadsleden over vastgoed; daarnaar wordt een onderzoek voorbereid. Er volgt een tweede focusonderzoek in het kader van de Participatiewet, namelijk naar het derde

en vierde arrangement. Het onderzoek naar de daklozenopvang wordt waarschijnlijk in het eerste kwartaal of net na de verkiezingen gepubliceerd. Het bestuur van de Rekenkamercommissie heeft besloten om in het tweede kwartaal 2018 om raadsbrede inbreng te vragen, met het oog op het aantreden van de nieuwe gemeenteraad. Het nu nog lopende jaarplan bevat een groslijst; de Rekenkamercommissie wil die graag met de nieuwe raad bespreken om onderwerpen met actualiteitswaarde te kunnen kiezen. Wellicht is een onderzoek naar Informatieveiligheid interessant; dat leeft sterk in het hele land.

7. Evaluatie pilot Raadsaudits

De vraag aan de subcommissie is welke richting de leden willen meegeven voor vervolgstappen. Dhr. Meijer stelt dat de bevindingen tot nog toe vooral over de randvoorwaarden van audits gaan; een volgende keer zou men meer naar de inhoud moeten kijken. Er wordt op gewezen dat de motie de Jaarrekening 2017 betrof; het college heeft in een brief al aangegeven wat er wordt gedaan om de informatievoorziening te verbeteren. Dhr. Gerrits vult aan dat er naar aanleiding van de conclusies wel is ingezet op het aanleveren van meer inhoudelijke informatie; dat wordt echter niet altijd herkend. De rapporteurs lijken vooral een technische analyse te willen doen, maar van de vraag of het doel bereikt wordt blijven zij liever weg, omdat dat erg in de richting gaat van een politiek oordeel. Hier moet nog een goede weg in gevonden worden.

Uiteindelijk is het de vraag of de analyse wordt ingezet ten behoeve van de begrotingsbehandeling en de jaarstukken – en of de commissie dan wat voorbereidend werk wil doen voor de hele raad. Zij kan er ook een groter traject van maken, meer richting doorlichting van beleid, inclusief gesprekken met uitvoerende instanties. Gedurende een cyclus van vier jaar kunnen zo alle onderwerpen een keer worden behandeld.

Er wordt afgesproken dat de begeleidingsgroep bekijkt welke vervolgstappen mogelijk zijn. Een beslissing is aan de nieuwe raad.

8. Proces evaluatie subcommissie Controle & Financiën

In het voorafgaande delegatieoverleg is aan de accountant om feedback gevraagd. In de voorbereiding op de evaluatie kunnen er enkele gesprekken worden gepland, waarna er in januari 2018 een bijeenkomst met de leden van de subcommissie wordt georganiseerd onder leiding van een externe voorzitter. Dhr. Meijer zou graag zien dat de leden van de subcommissie ook aangeven wat zij zelf als zinvolle *outcome* zien: wat rechtvaardigt het bestaan van de subcommissie? Wat voorkómt de subcommissie met haar aanpak? Een belangrijke vraag is ook hoe er wordt voorkomen dat de evaluatie blijft hangen in technisch-finciële inhoud.

Geen van de aanwezigen heeft bezwaar tegen de geschetste opzet. De voorzitter en de commissiegriffier werken een en ander verder uit, en willen dan ook het proces van de evaluatie met de accountant meenemen.

9. Wvttk

Geen opmerkingen.

10. Jaarplan 2018

Wat betreft de aanbestedingsprocedure nieuwe accountant hebben voorzitter en commissiegriffier gesproken met het bureau Aanbestedingen. Het voorstel kan waarschijnlijk worden vastgesteld in de volgende vergadering van de subcommissie (05-02-2018). De leden van de subcommissie zijn er dan vrij in om zich te laten vergezellen door een fractiegenoot, want de vergaderingen zijn openbaar.

Zie de planning voor 14 mei 2018: De eerste bijeenkomst van de subcommissie bijna twee maanden na de verkiezingen. Dhr. Gilissen dringt erop aan om eerder een (extra) overleg in te plannen, eventueel een informele kennismakingsbijeenkomst.

11. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng, en sluit de vergadering.